



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

Pars III. Sacramentaria. Mysteriomachia Lutherocaluinistica.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-35233**



SACRAMENTARIA

GENEALOGIA  
MYSTERIOMACHIAE  
LUTHERO-CALVINISTICÆ,

*Hoc est,*

OPPVGNATIO SACRA-  
MENTORVM ARCHI-  
hæretica,

*PARS III.*

De Militantis Ecclesiæ Sa-  
cramentis.

QVÆSTIO I.

*An Res & verba Sacramentorum mutare  
liceat?*

**H**ÆRESIARCH. GNOSTICI, prius  
Nicolaitæ dicti, orti sub annum Chri-  
sti 60 Res & Verba Sacramentorū in-  
uertebāt, teste Irenæo, l. c. 9. & 18. Epi-  
pha. har. 26. Suis tamen certis vteban-  
tur verbis & rebus; vt Augustinus dicat, l. 7. de Bapt.

Dd

c. 25.

c. 25. Facilius inueniuntur heretici, qui omnino non baptizant; quam qui non illa verba baptizant.

LUTHERVS I. de capt. bab. c. de bapt. plus omnibus audeat: Quocumque modo, ait, tradatur baptis-  
mus, modo non in nomine hominis, sed in nomine Domini tradatur, vere saluum facit. Imo non dubitem, si quis in nomine Domini suscipiat, et si impius Minister non det in nomine Domini, verè baptizatum esse in nomine Domini.

Attamen hanc sententiam anno 1535. retractauit homilia 1. de bapt.

BRENTIVS tamen in Catechismo suo, & CINGLIUS I. de vera & falsa relig. c. de bapt. præscriptam baptismi formam haud multum curant.

PAPISTA. Cetera omnis Sectariorum turba hæc temeritatem auersatur; non tamen, quo nos, ex principio. Illi, quia nullum placere Deo cultum volunt, nisi quem ipse instituit: cetera esse *ἐθελοθεσιαίαν*. Nos quia Sacramenta nouæ legis sunt causa gratiæ, at hanc dare folius Dei est: ergo & Dei, determinare Essentialia Sacramentorum.

2. In veteri lege Deus determinauit ritum Circumcisionis, Gen. 17. Agni paschalis, Exod. 12. quæ solum typica erant nostrorum Sacramenta, legaleque gratiam afferebant: quò magis vera oportuit determinari, Vide D. Tho. 3. q. 60. ar. 5.

Res igitur & Verba immutabiliter designauit Autor ipse Sacramentorum; præsertim quoad verborum substantialem integritatem, constante sibi sensu præscriptorum.

Accidentalis integritas in verbis læsa nil officit: nisi fiat animo nouam introducendi ritum in Ecclesiam. &c. Porro vide in meo Luthero-caluin. parte

3. question. 6.

\* \* \*

## QVÆSTIO II.

¶ An Sacramenta conferant gratiam ex opere operato?

HÆRESIARCH. MASSALIANI anno 361. exortus in Mesopotamia; damnati in Conc. Orient. anno 427. docebant, teste Damasc. no I. de hæresib. Sacramenta accepta animi sordes non exiunt, sed preces, quæ ab illis rectè fundantur.

ARMENI & Cathari idem.

LUTHERANI: Sacramenta volunt nullam immediatè habere efficientiam gratiæ; sed nuda esse signa: mediatè tamen repræsentantè excitare fidem, quæ iust. fiet.

PAPISTA. Sacramentorum & Signa & Verba sunt tum Significatiua, tum Practica & effectiua gratiæ iustificantis, præsupposita tamen fide.

1. Teste Scriptura multiplice in meo Antichristop. 2. q. 4. & 1. Pet. 3. Nos similes forma saluos facit baptisina, qua scil. olim Noe per aquam vere seruatus est cum octo animabus. Non carnis deposito sordum, vt in Circumcisione corporali; sed in anima conscientie bonæ, iam expiatæ, in interrogatio in Deum. Quanta typi ac veritatis distantia?

2. Pari typo Gen. 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas, vt eas fecundaret à piscibus cœu vitales: Ne mirum sit in baptismo si aqua animare possunt, ait Tert. lib. de bapt.

3. Omnes, 1. Cor. 10. in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. Et hæc omnia contingebant illis figura, baptismi sc. At in mari verè submersi sunt Ægyptij, saluatus vero Israel: sic in baptismo peccata percunt, saluantur animæ.

Similes figuras agge. it b. Ilaxim. l. 2. cap. 4.

4. Ratio fauet. i. Sacramenta sunt instituta vt dent certitudinem remissionis peccatorum, Non *Infallibilem*, vt heretici volunt, Luth. *de Capt. bab. c. de bapt.* Kemn. &c. Nec rament *dubiam*; sed *Moralem*; quoad nos, qui ponere obicem possumus; quoad Sacramentorum autem efficaciam ex opere operato. *Certā* infallibiliter, ob Christi institutionem. Cui rament & in conferentis intentione defectus accidere potest. Quare ea operantur non solum obiectiue representando, sed vere efficiendo.

2. Quia Verbum prædicatorum facit fidem, *Fides enim ex auditu est*: Rom. 10 at Sacramenta prærequirunt, saltem in adultis A&S. *Si credis e toto corde, licet baptizari*. Itaque hæc quid conferunt, quod præuia fides non contulerat reale ac necessarium.

3. Quacunque lingua non intellectā dentur Sacramenta, efficaciter dantur; at verbum non intellectum nil excitat fidem.

Non ergo operantur more concionis, sed modo ex ipsis manante.

Caluinus *Inst.* 4. c. 15. §. 15. Melanch. in *Locis de bapt.* istudi; *Ego te baptizo &c.* Sic exponere coguntur: *Ego testificor tibi remitti peccata*. V. de meum *Luthero-cal.* p. 3 q. 13.

### QVÆSTIO III.

An, & quale quid sit Character Sacramentalis?

**H**ÆRESIARCH. IOAN. VVICLEVS, teste Thoma V Valden. *to. 2. de Sacram. c. 109.* dixit: Characterem Sacramentalem nec affirmat Scriptura, nec ratio probat.

CALVINVS in *Antidoto* sess. 7. Cān. 9. Kemnitius & Heshufius &c. Lutherani similiter.

PAPISTA. At Scriptura eum affirmat, in meo *Antichristo* p. 3. q. 6. Et ratio, in meo *Luthero-caluin. par. 3. quæst. 15. & 16.* probat eundem: & asserunt S. Patres hic.

S. Dionysius lib. de *Ecccl. hierar. cap. 2.* *Baptizatum diuina Maiestas in sui consortium admittit, eique lucem suam perinde ac signum aliquod tradit.*

S. Cyril. in *Catechesi* 4. *Sp. Sanctus tempore baptismi animam tuam obsignat.*

Basil. *Orat. 13. Quomodo vendicat te Angelus sibi: si non agnouerit signaculum?*

Chrysof. hom. 2. in *Eph. Characterem Sp. Sancti nos insigniuit. Signati sunt & Israelitæ*; sed circumcisionis notā, vt peccata: nos autem vt filij, Spiritu Sancto.

*Aug. lib. de bapt. c. 1.* dicit datum in heretico baptismo characterem, sed iam conuerso, *agnosci potius, quam improbari.*

## DE BAPTISMO.

### QVÆSTIO IV.

Qua Materia sit & Forma debita Baptismi?

**H**ÆRESIARCH. I. MANICHÆI, teste *Aug. de har. c. 46.* execrabantur aquam: quod corporalia omnia à diabolo procreata dicerent:

2. *Marcionista*, quod à malo principio.

3. *Seluciani*: quod aquæ baptismus esset Ioannis Christi in *Sp S.* & igne teste *Aug. de har. c. 59.*

4. *Iacobita* ideo ferro candente crucem frontibus inurebant: teste *Luxemburgio in casalo. her.*

5. *Pauliciani* pro aqua substituebant hæc verba: *Ego sum aqua viva.*

Dd 2

Lv-

LUTHERVS in *Symposiaco* c. 17. interrogatus, an, deficiente aqua, possit baptizari in lacte, aut cereuisia? aiebat, Diuino committendum iudicio. Dein: Possit baptizari in omni, quod balneum dici potest.

PAPISTA. Conc. Trid. *sess. 7. can. 2.* definit aquam naturalem; veram, etsi accidentaliter mutatam. Sic Scriptura Ioan. 3. *Nisi. &c. ex aqua & Sp. S. A. & 8. Ecce aqua quis prohibet baptizari. &c.* Vide meum *Antichristum* p. 3. q. 8.

II. HERESIARCH. I. Gnostici, teste *Irenaeo lib. 1. c. 18.* baptizabāt in nomine ignoti Patris, in veritate Matris omnium, & in nomine descendenti IESU.

2. Cataphryges non baptizabant in nomine Pa. & Fil. & Sp. S.

3. Ariani; In nomine Patris, per Filium, in Sp. Sancto.

4. Eunomiani baptizabant in Domini mortem.

5. Graeci ita: *Baptizatur N. seruus Christi in nom. &c.* Damnantur in Conc. Lateran non ob suam formam ceu malam; sed quod nostrā baptizatos rebaptizabant.

LUTHERVS *I. de Capt. Baby. c. de bapt.* Ratus est baptismus, quibuscunque verbis detur, dummodo in nomine Domini non hominis detur. Imò quocunque nomine, etsi vel diaboli; modo suscipiatur in nomine Domini. COMMVNIS Luth. docet forma vsitata vtendum; at necessarium non esse. Sic & Cinglius, Brentius, &c. Vide in meo *Luthero-cal. p. 3. q. 20.*

PAPISTA. Forma baptismali Christo est insinuata, *Mat. 28.* Evidenter tamen doceri non posset verbatim, nisi esset declarata ab Ecclesiae Traditione. Qua nititur Conc. Trid. *sess. 7. Can. 2.* Consule meum *Antichristum* p. 3. q. 8. Et *Luthero-cal. p. 3. q. 20.*

### QVÆSTIO V.

*An Baptismus sit ad salutem necessarius, & quatenus?*

HERESIARCH. I. PEXAGIANI, teste *Aug. 1. de her. c. 69.* negabant baptismum necessarium ad re-

missionem pec. ori. sed ad affecutionem regni cael. filijs.

2. VVICLEFVS, teste *Vvalden. to. 2. c. 96.* Nec ad salutem esse necessarium.

ZVINGLIYS, Bucerus, CALVINVS, &c. negant vtrumque. Vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 21.*

PAPISTA. Est: Non solum praecipis; sed & Medij necessitate. Ioan. 3. *Nisi quis renatus. &c.*

Hoc, similiaque, S. Traditio de naturalis Aquae necessitate semper intellexit, & intelligit. Nec Fidelium filij nascuntur Sancti, vt baptismō non egeant. hāc enim hāresin iam olim damnatam in Conc. Carthaginensi & Mileuitano testatur S. Aug. *ep. 90. & 92.*

Estō: dicantur nasci cum reatu pec. orig. inon tamen imputari eis, vt Sanctorum filijs:

1. Tales erant & Cayn, Cham, Esau. Hos tamen, *Roman. 8.* Deus odio habuit.

2. Deinde è fidelibus sancti nati, erunt omnes praedestinati: at hoc non est ergo nec illud; Aut si non sint praedestinati, ergo nec sancti nati fuerint, sed ab vtero reprobati; & sic fidelium esse filios nil iuuat.

Istud autem fundamentum eorum *Gen. 17. Ero Deus tuus, & Seminis tui.* vniuersale est, & absolutum, non conditionatum, *seminis tui*, sc. si praedestinati sunt.

3. Demum *Eph. 2. Omnes nascimur filij irae*, id est, culpae ac poenae obnoxij eramus nati; non sumus, quia iam abluti & sanctificati sumus. *Rom. 5. In quo omnes peccauerunt.* 1. Cor. 15. *Christus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt.*

QVÆ.

## QVÆSTIO VI.

An baptizandi sint Infantes?

**HÆRESIARCH.** Anonymi extiterunt tempore Bernardi, i. fo teste ac refellente, *serm. 66. in Cant. & Epist. 140.* qui præfractè negabant.

Ex **LUTHERANO** factus **ANABAPTISTA** prius Balthasar Pacimontanus, anno 1527. ait *Ochlaus in Actis Lutheri*: negavit quemquam baptizandum ante ætatis annum XXX. Sed rogus eum hausit Viennæ. Contra scripsit Lutherus & Calvinus. &c. Vide *Luthero-caluin. p. 2. q. 23.*

**PAPISTA.** i. Mandatum est Domini, Mat. 19. *Sinite paruulos ad me venire; comprimis baptizandos.* Atque tamen si Anabaptistæ hic tricentur, *Domini humilitatem in statura pueri commendasse*, ut Augustinus loquitur; simul tamen indicavit, infantilem ætatem à cælorum regno haud esse alienam: *Talium enim, tum ætate, tum humilitate, est regnum cælorum*, quales scilicet. *afferebant ad eum infantes.*

2. Orig. l. 5. in Rom. 6. *Ecclesia ab Apostolis TRADITIONEM accepit, etiam paruulis dare baptismum.*

Idem Aug. l. 4. de bap. c. 24. Et l. 1. de pec. mer. c. 26. ait, Pelagianos non ausos fuisse negare baptismum paruulorum; quod viderent nimis aperte pugnandū fuisse cum tota Ecclesia.

3. Ratio suppetit. Quia Infantes salui esse possunt: Mat. 19. *Talium est enim regnum cælorum.*

Sinamque peccati Adæ participes esse queunt; cur non & gratiæ Christi? Atqui extra Ecclesiam non est vlli salus; nam Mat. 12. *Qui non est mecum; contra me est.*

Vnde Cypr. l. de Vnit. Eccl. *Non habet Deum Patrem, qui non habet Ecclesiam matrem.*

Ergo intrent paruuli Ecclesiam oportet. Hoc, nisi per baptismum, facere nõ valent. *Quos enim, Rom. 8. prædestinauit, hos & vocauit, per Ecclesiam: quos vocauit, hos & iustificauit, per baptismum: quos iustificauit, hos & magnificauit, per regnum cælorum.*

Ita Act. 2. *Qui receperunt verbum, baptizati sunt, & apposite sunt anima circiter 3000.*

2. Ratio. Quo minus saluentur infantes baptismo, non est impedimentum.

1. Ex parte prohibitionis diuinæ; Nam Sacramentum pendet ex diuina Institutione.

2. Non à parte *Ministri*, qui tam infantem tingere, quam adultum potest.

3. Non à parte *suscipientis*: in quo adulto fides actualis requiritur: in paruulo non; quia non habens actualem auersionem voluntatis à Deo, non eget actuali conuersione ad Deum vt adultus: nec vltum liberi arbitrij habet, per quod actualiter operetur adhuc, vt adultus; cui dicit Augustinus: *Qui fecit te sine te: non saluabit te sine te.*

4. Non ex parte *Ecclesiæ* ius in baptizatum acquirentis: hæc enim adiuuat ad salutem multis modis.

## QVÆSTIO VII.

An baptismus verè tollat peccata?

**HÆRESIARCH. I.** ORIGENISTÆ sub annum 393. exorti, damnati anno 398. in Conc. Alexandrino,

drino, negabant baptismo peccata tolli; sed regi duntaxat: teste S. Epiph. *har.* 64.

2. MASSALINI damnatam resuscitarunt; Sed damnatur & ipsi in Conc. Oriē. tali anno 4. 7. Theodoro *l. 4. de fabulis har.* Alij eandem renouarunt sub annum 597. tempore S. Gregorii, ut ipse refert *lib. 9. epist.* 39.

LUTHERANI pariter ac CALVINIANI idem asserunt pernicaciter. V. Luthero-*c. p. 3. q. 25.*

PAPISTA. Baptismus stirpitus delet, tollitque peccata; teste multiplice Scriptura. Eph. 5. Mundans eam lauacro aquae in verbo vitæ. Ezech. 36. *Mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.*

2. Enimvero, 2. Cor. 6. *Quae societas luci ad tenebras? Quae participatio iustitiae cum iniquitate? Quae conuentio Christi ad Belial? Qui consensus Templi Domini cum idolo? Vos enim estis templum Dei viui.*

At vero, Sap. 14. *Odio est Deo impius, & impietas eius.* Pl. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.*

Quare delet eam per lauacrum aquae in Verbo vitæ.

### QVÆSTIO VIII.

*An baptismus reddat homines impeccabiles?*

HÆRESIARCH. Dux hic olim hæreses.

I. IOVINIANI; teste Aug. *l. de her. c. 82.* Baptizatum esse impeccabilem: siq; peccet; non esse tinctum nisi aqua.

Quia, 1. Ioan. 3. *Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quia semen ipsius in eo manet, & non potest peccare; quoniam ex Deo natus est.*

II. Anonymi tempore Augustini, ut ait *l. 21. Ciuit. c. 25.* docebant, baptizatos non posse damnari, etsi per diuinitimè viuant: modo ab Ecclesia non desicerent.

LUTHERVS Posteriorem in nouauit errore Priorem CALVINVS Iouinianizans.

Vide meum Luthero-caluin. *parte 3. quæstion. 26.*

PAPISTA. Damnata est vtraque hæresis: vt Inimica verbo Dei: Refutataque iam olim ab Hier. & Augustino. Ipsaque eas refutat experientia; adeo multi verè credentes apostatarunt. Multi apostata resipiscunt, & quandoque reciduiant, Proinde, *qui stat, videat ne cadat.*

Nam, 1. Tim. 6. *Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, errauerunt a fide.* Gal. 3. *O insensati Galatae, quis vos fascinauit non obedire Veritati: cuius curabat is benè. &c. Euacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini: gratia excidistis. &c. Persuasio hac non est ex eo, qui vocat vos. Qui autem conturbat vos, portabit iudicium.* Ecce gentem apostatricem.

### QVÆSTIO IX.

*Baptismus Christi, & Ioannis an idem fuerint Sacramento & efficacia?*

HÆRESIARCH. Petilianus Donatista, teste Heuersore eius S. Aug. *l. 2. contra literas Petiliani c. 32. 34. 37.* asseruit vnum esse vtriusque: quin tres Baptismos distinguebat, Ioannis in aqua, Christi in Spiritu, Paracleti in igne.

LUTHERANI & CALVINIANI, Luthero excepto, vnum vtrumque fuisse volunt. Vide in meo Luthero-cal. *p. 3. q. 31. 32.*

PAPISTA. Iustum anathema in Petilianistas novos intorsit Conc. *Trid. sess. 7. Can. 1.*

Nec enim Ioannes baptizabat in nomine S. Trinitatis; quippe cuius ipse autor esset:

Sanctus Basilius orat. 13. de bapt. *Ioannes penitentia baptismum predicabat; Do-*

minus excellentius adoptionis filiorum: Initiatorum erat Ioannis baptisma; Christi, persectorium.

Illud à peccato auocabat; istud cum Deo coniungit, & familiarem reddit.

Tertul. lib. de bapt. humanum vocat, non caelestem.

Et baptisimus penitentia erat quasi Candidatus sanctificationis.

Calvinus contemnit Patres: Kemnitius ait parui referre, esseque in medio relinquendam quaestionem.

## DE CONFIRMATIONE.

### QVÆSTIO X.

An sit Sacramentum Confirmationis?

**H**ERESIARCHI. NOVATIANI sub annum 254. Hecorti, damnati anno 255. 258. 259. 326. in cæteris, teste Theodoro lib. 3. hæret. fabularum ait: Penitentiam à suo conuentu arcent penitus; & ipsi, qui ab ipsis tinguntur, sacrum Chrisma non præbent.

Quocirca eos, qui ex hac heresi Corpori Ecclesie coniunguntur, benedicti Patris ungi iusserunt.

Causa sprete S. Christinatis erat, quia Nouatianus, ait Euseb. hist. l. 6. c. 33. decumbens æger baptizatus est, & postea ceremonias suppleti spreuit.

2. DONATISTAS item iniuri fuerunt in S. Christina: teste Optato lib. 2. contra Parmenianum.

3. Item & Ariani spreuerunt eum. Waldenses id plane exactorarunt; teste Anea Syluio in hist. Boem.

4. Wicleffus similiter, non tam id respuit, quam negauit è Scriptura probari posse: arguitque Catholicos.

LUTHERVS in Capt. bab. cap. de Confirmatione, negat eam verum esse Sacramentum: posse tamen ait recipi pro ceremonia.

KEMNITIUS par. 2. Exam. pag. 320. præscribit circa eam lex, & ea extra Scripturam. Vide Luthero-ca. p. 3. q. 36.

CALVINVS similia.

PAPISTA. Verum, & proprie dictum est Sacramentum Confirmationis.

1. Teste Scriptura, in meo Antichristo p. 3. q. 16.

2. Testibus Papis primis, vt S. Clemente, lib. 3. Constit. cap. 10. 16. 17. S. Urbano epist. decretali, S. Cornelio Mart. S. Melchiade Mart. &c.

3. Sic antiquissima Concilia; vt Elbertinum Can. 38. Arelatense I. & II. Laodicense, aliaque per varias orbis oras.

4. Consensus Patrum communis ac perpetuus.

### QVÆSTIO XI.

Quis Confirmationis sit Minister?

**H**ERESIARCH. VVICLEFFVS l. 4. Trialogi c. 14. cth. vel esse neget Sacramentum; tamen, si foret, non pertinere ad solos Episcopos.

LUTHERANVS Kemnitius p. 2. Exam. pag. 324.

CALVINVS Inst. 4. c. 19. §. 10. id ipsum cæteri omnes: præsertim, cum vix vllam Episcopos inter & presbyteros differentiam agnoscant. Vide Luthero-c. p. 2. q. 40.

PAPISTA. Ordinarius, est Episcopus; extraordinarius per dispensationem esse & Sacerdos potest, ex potestate, non Iurisdictionis; sed Ordinis sacerdotalis, cuius Character est signum patenti Conditionati, & inchoati.

1. Ratio illius: Quia Confirmatio est complementum & perfectio Baptismi; ideo par est, vt à primario Ministro detur



detur. ceu vltima forma in omnibus im-  
primi solet omnino agente primo.

2. In Confirmatione adscribimur ad  
Militiam Christi, adscribere autem est  
Ducum. Vide in Luthero-caluinista so-  
lidiora.

## DE EVCHARISTIA.

### QVÆSTIO XI.

*An Realis Christi Præsentia sit in Eucharia  
testibus Figuris?*

**HÆRESIARCH** I. SIMONIANI, Menandriani.  
&c. veram negantes Incarnationem Christi; et-  
iam ait S. Ignat. ep. ad Smyrn *Eucharistia & Oblatio-  
nes non admittunt, eo, quod non consistantur, Eucharisti-  
am esse Carnem Saluatoris.*

Sed hoc ex primo consequens nec prædicarunt,  
nec propagarunt.

II. ICONOMACHI id primi in quæstionem voca-  
runt post annum Dccc. docentes, Panem & vinum si-  
gnificare solum Corpus & Sanguinem.

III. Sub annum Dccc. tempore Caroli Magni Ioa.  
SCOTVS primus in Latina Ecclesia docens idem, dam-  
natur in Corc. Verecell. teste Lanfranco.

IV. Sub annum Dccc. LXXXVI. Bertramus idem  
innouavit.

V. Sub annum ML. Berengarius ista docuit:

1. Parvulos non baptizandos esse.

2. Corpus & Sanguinem Christi non est. in Eucha-  
ristia, nisi vt in signo res significata.

Idco eum patrem Sacramentarium agnoscit  
C. I. inus in admon. ad VV estphalum.

3. Post tertiam palinodiam, Cum pane & vino esse  
Corpus & Sang. Christi.

4. Matrimonia dissolui posse.

VI. Sub annum Moxl. Henricus Petro Bruis; se-  
meltratum in Cœna, ait, Christi Corpus præsens  
fuisse. idemque deinceps meram imposturam mini-  
strorum.

I. Sub annum M. ccviii. Athigenses idem. teste  
tonio.

III. Flagellantes sub annum M. ccc. l. teste Lu-

IX. Sub annum M. ccc. xx. VVicleff. Huius  
anno 1400. Bohemos Iacobitas infecerunt; ab-  
renetate Hussio ab ea hæresi.

LUTHERVS idem deniq; refutauit quidem  
At prius semina illius iecit.

Ex his enati Sacramentarii, Carolstadii  
Zyvinglius, Oecolampadius, CALVINVS, &c.  
Vide meum *Luthero-cal. p. 3. q. 4. 2.*

PAPISTA. I. Esse Realem Christi  
veritatem ac Præsentiam, docent ex Fi-  
guris S. Patres.

Verum eatenus, quòd, vt S. Hier. in  
Tit. *tantum interest inter panes propositionis,  
& Corpus Christi; quantum inter vultus  
& corpora, inter imaginem & veritatem.*

De pane & vino Melchisedech  
Chryl. hom. 35. *Vidisti typum, quomodo Sa-  
cramentum nostrum insinuat, cogitatio  
veritatem.* Cypr. Ambr. Hier. &c.

De panibus propositionis testatur  
Hier. Cyril. Damasc. De Agno, Aug.  
2. contra Petil. c. 37. *Aliud est Pascha, quod  
Iudei de oue celebrant; aliud quod nos in Co-  
pore & Sanguine Domini accipimus.* Idem  
Dominus *Mat. 26. Lu. 22.* in Cœna pri-  
tinus subiecit typo veritatem. Et cere-  
monia Agni fuit non tam in Immolatio-  
ne, quam in Manducatione, *Exod. 12.*  
&c.

Cum igitur vetera Sacramenta præ-  
stent Nouis præstantiâ Materia, Signi,  
& corporalis effectus: in alio Noua  
præstare necesse est; id quod est Divina  
præsentia realis, & vera: non per fidem  
solam apprehensa & phantastica.

II. Docetur eadem ex PROMISSIO-  
NE Christi facta *Ioan. 6.* Itemq; ex Ver-  
bis INSTITUTIONIS, alijsque Scriptu-  
ris; & communi S. Patrum, Etatumq;  
omnium Consensu. Vide meum *Luthero-  
cal. p. 3. qq. 44. 45. 46. 47.* Et in *Asse-  
ctis*

christo p. 3. q. 18. Finio verbis S. Ambrosii lib. de his qui inchoantur mysteriis; ca. 9. *Quantis vimur exemplis, ut probemus hoc non esse, quod natura formauit; sed quod Benedictio consecravit; maioremque esse vim Benedictiois, quam natura? Quia Benedictioe & ipsa natura mutatur.*

## QVÆSTIO XII.

*An Corpus Christi simul locis pluribus existere possit?*

IO. VICLEBFVS, teste Tho. V. Vald. to. 2. c. 71. 73. negat primus

Negat & CALVINVS, eiusque affectu.

PAPISTA. I. Mat. 19. *Spud Deum omnia possibilia sunt*: Neque implicat vnum corpus esse multis in locis: vt docui in *Luthero cal. p. 3. q. 49.* & in *Antichristo p. 3. q. 9.*

II. Deinde Mysteria Fidei, certa Sectarijs, æque difficilia atque hoc, docent idem.

1. Est vna natura Dei in tribus personis re ipsa distinctis: quod mirabilius, quam corpus vnum in locis pluribus: quia natura identificatur cum personis singulis; realiter; corpus non cum locis: & natura tamen non potest distrahi à se ipsa: ergo minus corpus aliquod.

2. Vna est hypostasis in duabus naturis, maiorque vnio harum cum illa, quam locati cum loco: nam hæc est extrinseca, illa substantialis.

3. In resurrectione mirabile, quod vnum idemque indiuiduum bis fiat: si que duplici actione, quomodo non sunt duo?

4. Ex nihilo aliquid fieri, aut ex aliquo nihil, captum superat humanum, à

Philosophis semper irritum: at nobis creditum: Corpus verò vnum pluribus in locis esse captu, credituque facilius est.

5. Æternitas est vnum instans durationis coexistens præterito & futuro, non fluens: multò facilius est vnum corpus in pluribus existere locis.

III. Exempla Dei & Animæ illustrent idem. Deus, res simplicissima, est simul infinitis in locis; nec tamen vnus diuiditur ideo in plures, nec loca plura fiunt vnum: Sic Anima rationalis est tota in qualibet parte corporis: Et Christi Corpus non in pluribus esse locis potest:

IV. Similia idem declarant. Sicut cõuenit Graui, ponderare, Colorato videri, Lucido lucere, calido calefacere; sic & Quanto, locum occupare: Sed Deus potest facere, Vt graue non ponderet; sic, *Mat. 14.* Christus & Petrus aquis inambularunt: Aquæ, *Ios. 3.* non defuebāt, sed in montem assurgebant: Vt coloratum non videatur; Sic *Luc. 4.* *Iesus transiens per medium illorum ibat.* *Ioan. 8.* *Abscudit se coram lapidantibus*: Vt lucidum non luceret: Sic splendore Christi Paulus excæcatus est, *Act. 26.* qui tamen cum Apostolis post resurrectionem cõuersans splendorem occuluit. &c. His similibus vtuntur S. Patres.

## QVÆSTIO XIII.

*Ecce errores circa EXISTENTIAE Modum Corporis Christi in Eucharistia?*

HERESIARCH. I. BERENGARIVS, teste *Gnir-mundo lib. 1. c. 3.* nudum defendere signum non  
E c valens.

valens. Impanationem finxit, id est, cum pane Corpus Christi consistere & misceri: Sub annum 1088.

II. BERENGARIJ Hostes, *ibidem*, asserunt partem, à pijs sumendam, vetti in verum Christi Corpus; partem ab impijs capiendam, non mutari.

III. DVRANDI error est, in 4. dist. 11. q. 3. Forma panis recedente materia consecratione informari ab Anima Christi, sicut cibus mutatur in Sanguinem.

IV. ANONYMVS, apud D. Tho. 3. q. 75. a. 6. Formam panis manere; & Materiam mutari in Corpus Christi.

V. RVPERTI Tuitiensis error, in Ioan. 6. Panem à Christo hypostatice assumi, vnicuique sibi per consecrationem; sic Humanitas Deitati vnita est per Incarnationem; non destruendo vel mutando quicquam; sed assumendo solum.

Proinde Corpus Christi *Carneum*, & *Panaceum*, non duo esse, sed vnum in vno supposito; illudque sursum in cælo, hoc deorsum in ara: & Impios percipere panaceum; pios vtrumque: Vtrosque ore corporali; at pios solos etiam spiritali.

Ita sub annum 1124. teste *Algero l. 1. de Sacram. c. 6.* qui Rupertum refutauit.

VI. IOAN. PARISIENSIS, teste Tho. *VValden. so. 2. de Sacram. c. 65.* refutans Rupertum finxit hæresim, Panem assumi à Verbo, mediante solo Corpore Christi absque anima: ne cogeretur se. admittere, Deum esse panem.

Idque sub annum 1150.

LVTHERVVS *l. de Capt. Bab. c. de Euch.* dicit:

1. An panis maneat, nec ne; problema est; Fidei neutrum.

2. Panem manere, conformius Scripturæ est.

3. Vera propositio est: Panis est Corpus Christi; ob Vnionem: Vti vera; Christus homo est Deus: Quæ Impanatio est.

4. Sed alibi: Corpus Christi per Vnionem, ad Verbum assecutum est, vt sit, Vbiunque Verbum est, id est, Vbiunque: quare & in pane Cœnæ est.

CALVINISTÆ clamant, Transsubstantiationem esse impossibilem; proinde sceleratam hæresin.

Lutherani possibilem annuunt, ac dissident istis.

PAPISTA. I. De Berengario, in meo *Luthero-cal. p. 3. q. 51. 52. & c. & in Antichristo p. 3. q. 21.*

II. Hostes Berengarij errant in fundamento suo; Ne detur indignis Corpus Christi:

1. Quia, 1. Cor. 11. *Qui manducat indigne &c.* ergo sunt indigne manducantes.

2. Sic penderet consecratio à bonitate Sacerdotis; nam indignus vti non sumeret Corpus Christi, ita nec consecraret.

Et sic nunquam sciremus an hostia sit consecrata.

III. DVRANDVS errat contra Conc. Trid. sess. 13. c. 4. can. 2.

1. Quia manente materia, maneret accidentia in suo subiecto: qui est secundus error Wicleffi, contra Conc. Constant.

2. Quia Durandi mutatio esset Transformatio, non transubstantiatio, contra Conc. Lateran. Hæreticus fuisse; nulli Ecclesiæ iudicio se submisisset.

Plura *B. Illar. cap. 12.*

IV. ANONYMVS errat & ineptit, putans panem esse rem merè artificiosam, ac proinde figuram panis in Euch. solum manere, hoc est, ait formam.

V. RVPERTVS Errat. I. Quia, Ioan. 6. *Panis, quem ego dabo, Caro mea est:* At panis ille à Verbo assumptus, est quidem Corpus Christi, at non Caro. Nam, Mat. 26. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis traditur:* At corpus panaceum non iuxta traditum pro nobis, & crucifixum.

2. Omnis Antiquitas reclamatur errori huic.

3. Causæ sunt, cur Deus assumpsit hominem; at nulla, cur panem hypostatice assumat.

4. Nulla cur Vnionem eam hypostaticeam

ticam quotidie destrueret, & restitueret. Apage.

VI. PARIENSIS ijdem refutatur argumentis.

2. Deinde error est, Panem immediate assumi à Corpore Christi, id est, creaturam creaturæ iungi hypostaticè.

3. Et Corpus Christi solum caret Personalitate; eequi daret igitur eam panis, &c.

Quocirca recte sub annum 240. Tert. l. 4. in Marcionem: *Acceptum panem Corpus suum facit.*

Cyrius Catech. 4. *Aquam mutavit in vinum; non vinum in sanguinem transmavit.* Ibid. *Sub specie panis datur tibi corpus. &c. Certissimo sciens, Panem, qui videtur, non esse panem; et si gustus panem esse sentiat, &c.* Bell. l. 3. c. 21. & 25.

#### QVÆSTIO XIV.

*Quæ sit debita Eucharistia MATTERIA?*

**H**ÆRESIARCH. extitit sub annum 1053. GRÆCIA: teste Leone IX. ep. ad Mich. Tunc Gæcico prehende excepit Latinos, quod Azymo veteren- tur appellari inque azymis, ut etiam hodie: Quod putent, Dominum ante diem primum azymorum instituisse sacramentum. Luna mensis; sicque manducationem Paschæ uno die antcipasse feria V. Tunc enim inuicari azyma, necdum erat contra Exod. 12. & 13.

LVTHERANI ZVING. & CALVINISTÆ Græcis consentiunt potius, quam Latinis. Vide meum *Luthero-ca.* p. 3. q. 56.

**PAPISTA.** Christus in azyma Sacramentum instituit luna XV, feria V. Quia prius Pascha manducavit testibus 4. Evangelijs: at hoc sine azymis manducari nequibat; *Exod. 12.* Ergo cū immolatio Paschæ incepta vsum a-

zymorum, in his Dominus instituit Sacramentum. Ita *D. Tho. 4. d. 2. a. 2. q. 3.* Vnde nec *Ruperti*, nec *Burgēsis Responso ad Græcos*, horum tollit fundamentum.

1. Nam RUPERTVS vult, feriæ V. vespere cœpisse 14. lunam; tuncque Dominum Immolasse Pascha cum azyma, & Instituisse S. Cœnā: Posteram vero diē fuisse profanam; quod traditio veterit festum cum Sabbato cōtinuari; Sicque festum azymorum aliquando differri in diem sequentem; at nunquam celebrationem Paschæ mutari.

2. BURGENSIS idem respondet: vult tamen Vtrumque differri perinde potuisse: ideo Iudæos feria VI, vesperti māducaste pascha: Dixisseque Dominum, *Mat. 26. Scitis quia post biduum erit pascha.*

At Neutra tollit fundamentum Græcorum de Anticipato Paschate ab Christo.

Et ephemeristæ Hebræi ita dirigebant Kalendatium, ne inferiam VI. incideret luna 14.

II. HÆRESIARCH. EBIONITÆ, ait Epiph. *har. 30. TATIANI, idem, har. 46.*

AQVARI teste Aug. *l. de har. c. 64.* prætenu sobrietatis in aqua sacrificabant.

2. ARMENI, teste *Niceph. l. 8. c. 53.* aquam vino non miscbant in Missa; quod non crederent durum in Christo naturarum Vnionem.

LVTHERANI & CALVINIANI mero vino absque aqua vtilentur in Cœna.

**PAPISTA.** In Sacrificio, non miscere aquam vino, grande piaculum est: Forretamen Sacramentum.

**NOTA. I. Ratio Sacramenti** Non est tota in solis speciebus; Nec in sola Re contenta: Sed in vtroque quoad essentiam; Magis tamen conuenit speciebus, ut continent; quam rei, ut continetur.

Ita *Trid. sess. 13. c. 3.* Quia Sacramentum

E e 2 tum

tum est signum visibile rei inuisibilis; quod est huius operatiuum proprie. At Ratio Sacrificij, pignoris, & alimenti, magis conuenit Rei Contentæ; quam Speciebus, vt continent. Nam quod offertur Deo, est Christus; non species proprie. Ita pignus, alimentum in re consistunt, non in speciebus proprie.

2. Sacramentum verò latè est cuiusque rei sacræ signum; Vt est Eucharistia: 2. Strictius, est signū rei sanctificantis animam; Vt Sumptio Eucharistia: 3. Propriè, est Signum Significans, & Efficiens sanctitatem animæ: Vt Eucharistia; non autem Sumptio. Aqua Calicimista, neutri absolutè necessaria est per se, nec Sacrificio, nec Sacramento: Negligentia tamen non vacaret culpā: non hæresi, contemptus. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 57.*

Vnde S. Cypr. l. 2. epist. 3. *In Calice offerendo Dominica Traditio seruetur: ne que aliud fiat à nobis, quam quod pro nobis prior fecit; vt Calix mixtus vino offeratur.* S. Aug. cum Conc. Carth. III. c. 24. *Nil amplius offeratur, quam Dominus Tradidit, id est, panis & vinum aqua mistum.*

#### QVÆSTIO XV.

*Æqua sit Consecrationis Eucharistica FORMA? Minister quis?*

**H**ÆRESIARCH. GRÆCI Recentiores contendunt, non solis verbis, Ecclesiæ Romanæ succis; sed & aliis precibus confici Sacramentum:

LUTHERO-CALVINISTÆ in hoc conueniunt, vt formam Romanam non integrè admittant.

Dissentiunt autem, quod LUTHERANI verba Institutionis necessaria quidam negent: quidam ex parte admittant:

CALVINISTÆ vero solum verbum concionale requirant.

PAPISTA. Hæreticorum errorem refutati vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 58.*

GRÆCI Schismatici orant: *Fiat hic panis Corpus Christi. &c.*

1. At non orando consecrauit Dominus, sed *gratias agens*, nil petens, *dixit, Accipite. &c.* Verba gratiarum actionis non constant; Benedictionis vero constant: *Hoc est. &c.*

2. Quas adducunt autoritates Liturgiarum, item S. Dionysii, Damasc. Epiph. &c. ex orant, vt in nobis fiat, quod iam est per Verba consecrationis factum in speciebus: vt simus vnum cum Christo, & inter nos vnum Corpus in Christo, &c. Hinc Missam S. Patres vocant *precem*; quod ante & post Consecrationem pene meræ sint preces: Et quod Sacerdos in Missa personam agat Nunc suam, cum confitetur & orat. &c. Nunc Christi; cum Consecrat: Nunc legati, cū pro populo deprecatur: Nunc sui & Christi ab his verbis, *Qui pridie quæ preteretur*, ad usque finem consecrationis. Hinc quædam leguntur recitatiuè; quædam significatiuè.

II. HÆRESIARCH. VVICLEVS, ait Tho. VVALD. ro. 1. de Sacram. c. 7. & 28 primus in dubium vocatur, vt rem miram; cum Sacerdos improbus Eucharistiam consecrare possit; cur idem non possit laicus bonus? Definire tamen non audebat.

LUTHERVS definiuit, posse id omnem baptizatum; non decere tamen, ob rerum consuetudinem.

CALVINVS & affectu præfractè id negat. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 59.*

PAPISTA. Eucharistiam consecrare munus solum est Sacerdotale: *Hoc facite.*

Quod si ad quoscunque baptizatos referendū foret promiscue; omnes quoque Consecrare & distribuere tenerentur.

Si non ad Consecrationem referretur, de hac nullum esset in Sacra Scriptura mandatum.

Atqui istud, *Hoc facite*, refertur ad Benedictionem, Distributionem & Sumptionem, fateatur Lutherus *l. de instit. ministris*: Confessio Augustana *c. de Missa*: Calvinus *Inst. 4. c. 15. §. 20. Kemnit. p. 2. exam. pag. 534.*

### QVÆSTIO XVI.

*An in vtralibet specie Christus insit totus, Sic, vt sub Vna Communicare fas sit?*

**I. HÆRESIARCH. PETRVS** Dredēsis, & Iacobellus Misnensis an. 1412. teste Aenea Sylvio *hist. Boem. c. 35.* primi docuerunt Pragæ necessitatem Communionis sub vtraque, ex illo Ioan. 6. *Nisi manducaueritis &c.* Huius eos exceptis, suamque fecit hæresin. & Boemiam iniecit.

**LUTHERVS** Est; Non est, inquit, in vtraque Christus totus. Lutheranis & Calvinianis Comitancia ridicula est, inuentumque diaboli. &c. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 61.*

**PAPISTA.** Est totus in Vtralibet Christus.

**I.** Quia nō esset, sub Vtraque communicare præcepisset: at non hoc: ergo. Instituit sub vtraque; sed Institutio rei nō est eiusdem incumbens omnibus præceptio. Alioquin omnes oporteret suscipere Matrimonium, Ordinem, Extremam Vnctionem. &c. Consilia Euangelica tria, &c. Præcepta est tamen omnibus Substantia Eucharistia; nō Modus specierum. Si n. præceptus esset; vsquā extaret; aut alicunde constaret: at neutrum. Quia loca in quibus aduersarii putant contineri præceptum, Nec euincunt, Nec eadem sunt omnibus, sed aliis alia.

**1.** Hussitis, Ioan. 6. *Nisi manduc.* At reclamant Lutherani, agi ibi de Eucharistia.

**2.** Lutheranis, Luc. 21. *Hoc facite.* At repugnat Calvinistæ; volūt solis id Ecclesiæ ministris, non laicis dictum.

**3.** Calvinistis Mat. 26. *Bibite ex hoc OMNES.*

At respondet Marcus. 14. *Et biberunt ex illo OMNES.*

**II.** A tempore Christi & Apostolorum per annos 1412. vsque ad Hussum, liberum fuit vna, vel vtraque communicare.

Ergo semper creditum est, Vtramque non esse in præcepto.

**III. CHRISTVS** Vsum Vnius declarauit & verbis, Ioan. 6. Hic agi de Sacramento, negant Lutherani, & quidam Calvinistæ: Affirmant Hussitæ & Gallicani Calvinistæ; seu Hugonotæ: inque hoc nobiseum & omni cum Antiquitate consentiunt. Item & **FACTO** declarauit, *Lu. 24.* in Emaus: teste **I. S. Patrum** autoritate:

**2.** Ipso Textu,

**3.** Ipsoque Effectu illuminationis. Spiritale hos planeque diuinum erat: Sed Benedictio seu Consecratio, vt cauta diuina diuini fructus, ex re benedicta consecuti, præcesserat.

Etiā *Mar. 4.* Panes *Benedixit, fregit, portauit*; sequente quidem miraculo multiplicationis: Verum cum effectu solum corporali satiationis: At hic, & in Cœna cum miraculorū miraculo Trās-substantiationis res gesta est: *Hoc est. Corpus meum. Hic est enim Sanguis meus.* Dixit, & facta sunt. Proinde ludunt in re omnium grauissima Calvinistæ Tropistæ:

stæ; qui Intellectiones & Synchdochas hic fingunt partis pro toto.

IV. APOSTOLI Vsum Vtriusque tenuerunt; Act. 2. *Erant perseverantes. &c.* Hic agi de Synaxi, fatentur Lutherocaluinistæ: Quod de meris rebus sacris agatur: Quod Syrus ita vertat: *Communicabant in precibus, & fractione Eucharistia.*

Quod Lucas de novis Christianis loquatur, qui à vino abstinēbāt multi, ceu Nazareni.

Item Act. 20. agi de sola fractione fatentur Calu. Beza, Kemn, &c. & S. Patres, & Nos.

Nec tamen sequitur necessariò, Apostolos sub Vna Sacrificasse: Comedit tamen, quia fieri potest: & subinde oportet, vt in Noruegia: Quia & Christus sub Vna consecrauit in Emaus.

Licet nunc præceptum Ecclesiæ obster.

V. POSTERITAS Apostolorum Vtriusque, vniulque liberum tenuit Vsum semper: vt nec Manichæos ob Vnius sumptionem reprehenderit quisquam; nisi quod vino abstinere, vt à malo principio orto.

Semper tamen sub vna communicantes, & nunquam sub vtraque, de Manichæismo suspecti habebantur. Docet vnam quoque Communicatio Domestica; item Laica, item Ægrotorum, ad quos vna deferebatur. Infanribus vnà dari fuerat.

VI. CHRISTVS TOTVS est in Vna perinde vt in vtraque.

Quia I. Ioan. 4. *Qui soluit IESVM, non est ex Deo.* Cum igitur, Rom. 6. *Christus iam non moritur: manet Homo Deus heri &*

*hodie: Et vt ait, Ecce ego vobiscum sum, tam essenter, præsentem, potenter; tum & Sacramentaliter, vsque ad consummationem sæculi.*

Mà è igitur Calvinistæ fingunt Christum in cælo solum esse cum carne, sanguine, anima, & alibi nusquam.

Vndè sequitur ipsis nec sub vna, nec sub vtraque adesse Christum.

Negant nostram Catholicam Concomitantiam Calvinistæ, ac rident:

*Lutherani* quidam negant; sed ast uunt Vbiquitatem, Quidam astruunt Concomitantiam; sed negant Vbiquitatem.

Ecce quod tales sanet helleborum?

Sed qui asserunt Lutherani Concomitantiam; non habent Totum, imò nec partem: cum solui nequeat Christus, aut mori: carentque Toto: Volunt enim solum Corpus in pane, solum Sanguinem in Calice adesse.

Similiter qui Lutherani asserunt Vbiquitatem contra Concomitantiam in Cœna nihilo plus habent, quàm in pascua, gramine, &c. Infelices!

VII. FRUCTVS par ex Vna, atque ex Vtraque constat.

Quia Idem vtrobique Christus est Totus. Vt Exo. 16. *Nec, qui plus collegerat, habuit amplius, nec, qui minus parauerat, petiit minus de Manna, Sed singulis iuxta id, quod edere poterant, congregauerunt.*

I. LUTHERANIS omnis ac solus fructus est, & excipere, augere fidem, id est, fiduciam peccati: sibi esse remissa per Synaxin: vt quod instituta solum sine Sacramento.

At hic etiam ex Vna constare potest: idque Videndo magis, quam Cœdendo: quod hoc transeat citius; Viscus duret diutius: Simul visus vnus perinde ac vtriusque possit excitare fidem: Sicut tam vna aspersio facit baptizat, quam trina.

Item Communicantes prius vident, quam edant: cum visus excitet fidem efficacius, quam edus; quid comestionis opus?

2. An vero Auditus fidem excitat?

At verba Institutionis tam ad Vnam, quam ad vtramque recitantur.

3. An ipsa sumptio excitat? Sed quid illud in ea? Deuotio sumentium? At sic fides seipsam excitaret: idque potest extra Sumptionem; Imo fides adesset ante Sumptionem, & antequam excitaretur.

An species? At vna excitare sufficit. An res contenta? At illa hinc abest tota; illis adest tota hic, ut vbiq; istis adest ex parte, id est, in nullo sui.

Ita Sacramentum sibi tales vertunt in ludibrium.

2. CALVINISTIS quis fructus constabit, queis dubia sunt omnia?

1. Dubium; An Christus realiter sit presens in Cœna? Calvinus in 1. Cor. 11. Affirmat: Idem in Confessione de re Sacram. Negat, Quia Christi Corpus finitum est, & cœlo & loco cõinetur; necesse est à nobis tãto locorũ intervallo distare, quanto cœlũ abest à terra. Sic & Plessæus ait, & negat.

2. Dubium: Quomodo Christus edatur & bibatur? Calvinus in 1. Cor. 11. §. 5. à se, suisque distare fateretur Zvinglianos: scribitque sic, ut vix intelligi sat queat.

Plessæus clarè ait: Sic edibiq; Christũ in Cœna, sicut in Baptismo: In hoc a. non aliter, quam in Verbo Dei, i. sola fide.

3. Dubium: Quis fructus sit manducationis & bibitionis Sacramentalis?

Caluino, *ibid.* §. 2. est Certitudo seu securitas de Vita æterna.

Plessæo l. 4. de Euch. c. 1. est idem Cœnæ, qui Agni paschalis: Verbo, idem fructus est Sacramentorum omnium in Nouo, qui in vetere fuit. Vide apud Reueren. Patrem Becanum in *Manuali lib. 1. capite 9. §. 79.* Qui recte infert: Si Plessæo credimus; Christiani sunt patres Iudæis: Si Caluino; pares sunt Christo existenti in cœlo.

Itaque de Re discordant incerti.

De Symbolis si agitur solis; vtramque possunt speciem; sub neutra Christus adest.

1. Quod si vna versio ijs sufficit in baptismo; cur non vna species in Eucharistia?

2. Deinde Fructus Cœnæ, certos vitæ æternæ faciendi, habetur ante Sumptionem secundum ipsorum principia: Nam ijs Reprobi nunquã sunt certi salutis: Prædestinati verò semper manent certi per fidem suam iustificantem: at hæc præcedit Sumptionem.

Quid ergo fructus confert Cœna? quid vna; quid vtraque?

Plane ex hoc eorum fundamento nullo opus est Sacramento seu baptisimo, seu Cœnæ, &c. Sola fides sufficit.

VIII. Quò iustiores sunt CAUSÆ Decreti de Vna, Quibus prædictis adde,

1. Ut & Abstemijs sit consultum;

2. Et locis, vbi vinum haberi nequit.

3. Et ut periculum effusionis aut irreuerentiæ caueatur.

Atque hæc causas adprobant etiam



iam ij, qui præceptum de Vtraque vrgent: Brent. in apol. Confess. VVitemb. abstemiorum communionem sub vna probat: Ruthenorum, vino carentium, Melanch. l. de vsu Sacram. Nec inde à Christo vnquam auditum, abstemios caruisse S. Synaxi.

Quod si vtraque foret de præcepto diuino; sane in hoc dispensari ab homine nunquam potuisset.

### QVÆSTIO XVII.

*An pro defunctis ritè Sacrificetur?*

**HÆRESIARCH. AERIVS**, cognomento Impius, ortus anno 356. An iochiæ; damnatus in Synodo Syriensi anno 357 sapiusque alias; primus negauit pro vitâ functis Sacrificandum esse.

**LUTHERO-CALVINIANI** pernegant idem. Vide meum *Luthero-ca. p. 3. question. 76. & par. 1. q. 92.*

**PAPISTA. 1.** Ritus Sacrificandi pro defunctis est, qualis Regula. Sanctus Augustinus l. 4. de Baptismo capite 42.

Id certissime credendum ex apostolica Traditione descendere; quod in omni Ecclesia seruetur, nec in aliquo Conc. institutum, sed semper seruetur ac retentum est.

2. Aerius hæresios in hoc damnatus est: ergo & Luthero-caluinistæ rei.

De quo ita Melanchthon in apolog. Confess. August. *Falso citant aduersarij contranos damnationem Aerij; quod negauerit in Missa Oblationem fieri pro viuis & mortuis. &c. Epiphanius testatur Aerium sensisse, quod Orationes pro mor-*

*tuis sint inutiles; id reprehendit. Negamus Aerio patrocinamur.*

Duo hic Mendacia:

1. Aerium negasse Orationes, nec Oblationes:

2. Lutheranos non patrocinari neganti orationes pro mortuis: cum hæc & illas negent & execrentur omnes.

3. Tota Classis S. Patrum pro nobis at contra Luthero-caluinistas.

### IV. DE POENITENTIA, EXTREMA VNCTIONE & Ordine.

#### QVÆSTIO XVIII.

*An pœnitentia sit propriè dictum Sacramentum?*

**HÆRESIARCH. MONTANVS** in Phrygia apertus ubi de spiritu nequam ex cerebro propheta accepit anno 172. cum Prisca & Maximilla, præte sub specie pietatis; Sed inf. tre noua dogmata, præter in aucta Ecclesiæ; apud Baron. anno 172. eo, quod honores Ecclesiæ ex ambitibus adipisci non possent.

In hisce Pœnitentiam funditus tollebat, relictæ Hieron. epist. ad Marcellam.

Se demum laqueo interemit; hæresi post se reliquit Cataphrygarum infanda; damnata sæpius.

**NOVATVS** presbyter Cartagin. in Africa conciuit schisma contra Sanctum Cyprianum, negans lapsis reditum ad pœnitentiam, anno 254. Et Romæ Nouatianum Presbyterum Antipapam creati procurat in eadem causa Impoenitentia: Damnatur in Rom. Conc. anno 257. vt hæresiarcha.

**LUTHERANI** Pœnitentiam esse Sacramentum negarunt principio; deinde asseruerunt. **CALVINIANI** præfractè negant.

Vide in meo *Luthero-cal. par. 3. quæstion. 30. & 91.*  
**PAPISTA.** Pœnitentia est propriè dictum Sacramentum. Teste Ioan. 20. Vide *Antichristum p. 3. q. 29.* Deinde S. Patrum conspirat huc Consensus. Tertul. l. de Pœnit. *Hac venena prouidens Deus, clausa Ignoscencie ianuâ, & Inunctionis serâ obseratâ; aliquid adhuc permisit patere; Collocavit in vestibulo Pœnit. secundam, quæ pulsantibus patefaciat.* S. Cypr. ser. de ablut. pedum. *Post baptismum, (qui sui reuerentia non patitur iterari) aliud lauacrum pro curasti* Ita S. Ambr. Hier. August. Chry. Cyril. &c. & omnis primitiua Ecclesia.

### QVÆSTIO XIX.

*An Contritio possit haberi sine speciali auxilio Dei?*

**HÆRESIARCH. PELAGIVS** indoctus calumniator S. Hier in Sicilia exstitit hæresarcha anno 410. & ait S. Hieron. *publice erubescit loqui, quod secreto docere non metuit.* Ideo anno 415. suam damnat hæresim dolose in Concilio: & anno 416. damnatur in Conc. Mileuitano & Carthagin. ab S. Aug. & S. Hieron. in o. exagitatus. Ac rursus dolose supplicat Papa anno 417. pro absolutione: At relapsus à Conc. Carthag. damnatur, ab Honorio relegatur. Finxit is, teste *Aug. l. de hæres. c. 88. & Epist. 106.* gratiam, qua liberatur ab impietate, secundum merita dati.

**LUTHERANVS KEMNITIUS** p. 2. Exam. pag. 963. impingit Conc. Tridentino, quod eandem hæresim stabiliat: & Romano-catholicos facit videri Pelagianos.

**PAPISTA.** Mentitur iniquitas sibi. Veritas nostra dicit, dixitque semper, Conuersionem à diuina gratia præueniri, ac inspirari.

1. Sic Conc. Trid. *sess. 6. Can. 5. & c. 14. & Can. 3. & sess. 14. c. 4.* Sic omnis retro Antiquitas tum Conciliorum tum S. Patrum Consensus: Autore S. Scriptura. Pf. 84. *Conuerte nos Deus salutaris noster.* Pf. 118. *Erraui sicut ouis qua perijt, quare*

*seruum tuum. Ierem. 31. Conuerte me Domine, & conuertar. &c. Postquam conuertissem me, egi pœnitentiam. &c.* Vide *Antichristum p. 3. q. 33.*

### QVÆSTIO XX.

*Num qua sit necessitas CONFESSIONIS de Iure diuino?*

**HÆRESIARCH. MONTANISTAE & NOVATIANI** sub annum 254. vt q. 18. dictum, negabant Absolutionem, vnde nulla Confessionis sequitur necessitas.

**AVDIANI**, ab Audæo in Mesopotamia orti anno 341. ait *Theodor. l. 4. de fabulis her.* iubebant quidem Confessionem, & impertiebant Absolutionem; sed pœnam iniungebant pœnitentibus nullam. Vnde hi pauca quædam confitebantur, at grauiora celabant.

**MESSALLIANI**, anno 361. in Mesopotamia orti, damnati in Conc. Orientali anno 427. teste S. *Damasc. l. de her. peccata dimittebant, nulla habitaratione pœnitentiæ, & Canonum.*

**WICLEFVS** ait *Tho. 2. 2. de Sacr. c. 135.* sub annum negauit Sacramentalem Confessionem in S. Scriptura fundari; sed à Papa institutam.

**LUTHERANI** variè aiunt, & negant: **CALVINIANI** Sacramentalem pernegant cum Nouatianis Vide *Luthero-c. p. 3. q. 93.*

**PAPISTA.** Affirmamus, ex & Institutione Christi, Figuris Veteris & Noui Testamenti, & Vsu doctrinaque Apostolorum: Vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 93. 94. 95.* Et in *Antichristo q. 37.*

2. Demonstrat idè *Bell. l. 3. c. 5.* ex Concilijs, & c. 6. 7. 8. 9. ex S. Patribus ordine sæculorum. Contra quos *Luthero-cal. uinistarum obstrigillatiunculas diluit idem c. 11.*

3. Ratio fauet. Nam quæ iuris sunt humani, ea reperiuntur initium habuisse ab Concilijs vel Papa. At *Irenæus, Tertul. &c.* de iure diuino Confessionis proidentes omnia Concilia antecesserunt. *Item Confessio tam res difficilis est, vt, nisi de eius iure diuino constitisset, homines adeo vniversi ad eam adigi ne-*

Fi qui-

nequiuissent. Item Plurima illius utilitas est: Miracula eam certa approbarent. *Bell. c. 12.*

### QVÆSTIO XXI.

*Vnctio infirmorum an sit proprie dictum Sacramentum?*

**HÆRESIARCH.** VVALDENSES sub annum 1. teste *Aenea Syluio l. de Orig. Boem.* negarunt. Item *Albigenses*, apud *S. Antoninum p. 4. tit. 11. c. 7. §. 5.* Item *VViclefus*, teste *Tho. VValdensito. 2. de Sacram. c. 163.*

**LUTHERANI** quidam esse Ritum dant, Sacramentum negant. Alii cum **CALVINO** negant totum, ac irrident & dispuunt. *Luthero-cal. p. 3. q. 103. 104.*

**PAPISTA.** Tam confessã de hoc Sacramento semper veritas constitit, vt non nisi serò eam heretica impietas cõuellere ausa fuerit. Neque *S. Antiquitas* de illius Institutione vnquam mouit questionem; nisi nouitia schola Theologorum: Cui visum, eius Institutionem ex *Euangelistis* repeti oportere; vt quam *S. Iacobus* adeo fidenter præsupponebat. Sed hæc certa eius scientia fidesque non innitebatur verbo Scripto magis, quam cætera illius prædicatio; quam hausit ex Traditione Domini sic tradentis ac docentis, sicut à Patre acceperat. Eadem in fide Traditionis Ecclesia esse Sacramentum constanter tenuit; at Modum eius administrandi per vetustissimos *S. Canones* ac Concilia definiuit stabilem ac certum. Cætera in *Luthero-cal.* require.

### QVÆSTIO XXII.

*An ORDINATIO sit vere Sacramentum?*

**HÆRESIARCH.** *I. SATAN*, hæresiarcharum Patriarcha est, de quo,

*Ioan. 8. Homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia Veritas non est in eo. Cum loquitur mendacium, ex proprio loquitur; quia mendax est. Is vt degit vbi nullus ordo, sed horror sempiternus inhabitat: ita tum Ordinis, tũ Ordinationis in Ecclesia capitalis est hostis: Et ab eo omnes filij Belialis Inprimis hæretici: qui omnia promiscue peragi volunt in Ecclesia, nulla vel sex<sup>o</sup> vel ordinis distinctione. Vnde notauit Tertul. de præscript. c. 41. per mulieres quoque procaces audent tingere, docere, exorcizare, & Ordinationes impendere. &c.*

2. **SIMON MAGVS** talium primus, de quo *Petrus, Act. 5. v. 20. Plene omni dolo, fili diaboli, inimice omnis iustitie, non desinis subuertere vias Domini rectas* Solenne hæreticis semper fuit, *mulierculas circumducere oneratas peccatis*, Satanae prophetissas; eisque permittere Sacra & profana: Quin & Laicis Sacramenta submitunt. Nec mirum, cum apud eos nullus sit Ordo, sed horror, & Confusio Babel, & ataxia plusquam gentilis. Vide *Bzov. anno 44. §. 32.*

3. **LUTHERVM** sane Dæmonis vsum magisterio, ipse testatur *l. de privata Missa.* *Zvinglium* à nocturno spiritu, atro an albo, negationem Christi in Eu chanistia hausisse, ipse prodit. *Calu- num* vtriusque discipulum extitisse, gloriantur etiam *Caluinistæ*, teste *Decade 1. & 2. Reformati Euang.* *Sculcreti*, apud *Ex-regem* & *Expalatinum* *Fridericum V. summi* & *vtimi Prædicantis* *Caluiani* *Heidelbergæ.*

De his vera ne vox Domini? *Ioan. 8. Vos ex patre diabolo estis.*

Vel

Vel isthoc testatur, quod Inimici Crucis Christi, Sacramentum Ordinis execrentur, & ament ataxiam, hæreticis cunctis solennem ac perennem.

LUTHERVS *l. de Capt. Baby. Illyricus, Kenn. & c. negant S. Ordinem esse Sacramentum.*

CALVINVS *Inst. 4. c. 14. §. 20. & c. 19. §. 31. agnoscit Ordinationem esse vere Sacramentum: Scilicet explicat, quod alibi duo solum Baptismum & Cœnam asseruerit, velut omnibus communia.*

MELANCH. in Locis primò editis duo Sacra assignauit: At in secundo editis anno 36. 52. 58. adiecit Ordinationem vt verum Sacra. ac fensè probat. Sic & in *Apolog. Conf. Aug. art. 13.*

Sed quatenus accipitur pro Ordinatione Ministrorum: non autem pro Sacerdotio. & c.

PAPISTA. Ordinatio est propriè dictum Sacramentum; habens in Scriptura Riturum, Mandatum, Promissum. Vide in *Antichristo p. 3. q. 42.* Habens Traditionem perpetem Pontificum, Conciliorum, Patrum, & Theologorum consensum: Vt nullum vnquam agnorit Ecclesia ministrum altaris, qui Ordinationem ab Episcopo non accepisset orthodoxo. Solis propria hæreticis est Ataxia.

## V. DE MATRIMONIO.

### QVÆSTIO XXIII.

*An Matrimonium sit vere Sacramentum?*

HÆRESIARCH. SIMON Magus, Saturninus, Gnostici, Manichæi. & c. à Deo esse Matrimonium negabant; ideoque nec Sacramentum esse. Promiscuam igitur venerem inuehebant. Sic & Tatianus & Encratitæ Adamiani, Priscillianistæ, Apostolici, Albigenses: Testibus S. Patribus.

LUTHERANI item & CALVINIANI, non tollunt Matrimonium; sed negant esse Sacramentum: quod Symbolo seu Ritu careat externo, & Promissione gratiæ. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 107.*

PAPISTA. Esse propriè Sacramentum creditum constat ex & Institutione, & Traditione, in meo *Luthero-c. p. 3. q. 107. & 108.*

Et RATIO suadet. 1. Quia Matrimonium est vnus cum vna, & Insolubile vinculum. *Mat. 10.* Ergo est & Signum sacrum, & Conferens gratiam.

1. *Signum:* quia insolubilitas ea referri alio nequit, nisi in Christi & Ecclesiæ vñionem: quæ non erat apud gentiles aut Iudæos.

Vnde *1. Cor. 7.* ante baptismum matrim. est solubile.

2. *Gratiam confert,* vt necessariam ad durandum cum vna in eò vinculo indispensabili: in necessarijs autem Deus non deficit: Et *iugum Christi suauis est.*

Deinde Finis Matrim. est Propagatio sobolis cū educatione & Remediū peccati: Vtriq; opus gratia est. *Educationi & Institutioni* liberorum piæ: quia bestia prolificat; at nō instituūt; & infideles instituūt; sed nō ad salutē: hoc Christiani est coniugij: tū vt Ecclesiā augeant; tū vt similitudine Christi & Ecclesiæ respōdeant, iuuandū cūctos ad salutē. Matrim. quā *Remedium* est, eget gratia; quia vsu copulæ accenditur concupiscencia; gratia Dei est ei velut affusa frigida. *Adhæc S. Patres sanctissimis rebus matrimonium compararunt: Idque vnanimi consensu inter VII. Sacramenta numerarunt, ad que huc Græci in responsione ad Conf. Augustanam,*

FF 2

QVÆ.

## QVÆSTIO XXIV.

*An Fidelium Matr. Consummatum sit solubile quoad vinculum?*

**H**ERESIARCH. GRAECI Schismatici aiunt; hodieque soluant, teste Guidone *l. de her.*

LVTHERANI perinde ac CALVINIANI plures casus, causasque Solubilitatis comminiscuntur idemque multis suadent. Vide meum *Luthero-ca. p. 3. q. 113.*

PAPISTA. Vere Christianis Thorus aut Cohabitatio solui ob fornicationem potest; at Vinculum nunquam, nisi morte sola.

1. Sic manifesta Scriptura seu Evangelica *Mat. 5. Mar. 10. Luc. 16.* vt & qui dimittit, & qui dimissam duxerit, mechetur, seu Apostolica, *Ro. 7. & 1. Cor. 7.*

Vide *Antichristum p. 3. q. 45.* Ad hæc etiam veritas per singula S. Patrum sacula transiens ad nos vsque descendit.

In I. S. Clemens in *Constit. Apost. c. 48.* dimissam ducens excommunicat.

In II. Iustinus & Athenagoras in *Apologia ad Imp. Antonin. & Clementem Alexandr. l. 2. Strom. Adulterium est coniungi matrim. viuo altero ex separatis.*

In III. Marcioni obiciēti Christum Moyse contrarium esse Tertul. *l. 4. m.* Marcionem solidum reponit Christi responsum.

In IV. Conc. Elibertinum can. 9. S. Ambr. Hier. Chryf. idem asserunt. Sicque innumeri cæteras ordine per rates, apud *Bell. c. 16.*

F I N I S

Genealogiæ Myfteriomachæ Luthero-caluinianæ.

DEO, Deiparæ Diuisque Laus & Gloria: Amen.

GENEA-